

Paragraf — Deneme

Akıllı Soru · 22.10.2026 · 10 soru

Bir metni oluşturan cümleler, yalnızca art arda sıralanmış sözler değildir. Bu cümleler, belli bir düşünce çevresinde birleşir ve farklı anlatım yollarıyla bu düşünceyi açıklar. Bu nedenle “Paragrafta ne anlatılmaktadır?” sorusu, metnin hangi düşünce çevresinde kurulduğunu anlamaya yardımcı olur.

1. Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A) Cümlelerin bir düşünce çevresinde birleşmesi, anlamlı bir bütün oluşturur.
- B) Bir metindeki bütün cümleler aynı anlatım biçimiyle kurulmalıdır.
- C) Bir metnin anlamı, yalnızca ilk cümlesine bakılarak belirlenebilir.
- D) Bir düşüncenin açıklanması, cümleler arasında herhangi bir bağ bulunmasını gerektirmez.
- E) Bir metnin konusu belirlendiğinde başlık ve ana düşünce kesinlikle aynı olur.

2. “Bir yazının başlığını belirlemek, yalnızca dikkat çekici bir söz bulmakla tamamlanmaz; başlık, yazının üzerinde durduğu alanı ve temel yargıyı da karşılamalıdır.” Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başlık, metnin içeriğiyle ve temel düşüncesiyle örtüşmelidir.
- B) Her metin için en etkili başlık, dikkat çekici olanıdır.
- C) Başlık belirlenirken metnin konusu göz ardı edilebilir.
- D) Bir yazının temel yargısı yalnızca başlıkla açıklanır.
- E) Başlık ile metnin temel düşüncesi her zaman aynı cümleyle kurulmalıdır.

Bir metni okurken önce ayrıntılara yönelmek, metnin genel çerçevesini gözden kaçırabilir. Oysa metnin hangi kavram, duygu, olay ya da düşünce çevresinde kurulduğu belirlendiğinde ayrıntılar daha kolay anlam kazanır. Bu yüzden okur, ana yargıya geçmeden önce metnin hangi soruya cevap verdiğini düşünmelidir. “Paragrafta ne anlatılmaktadır?” sorusu bu ilk belirlemeyi yapmayı sağlar.

3. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Genel çerçeveyi belirlemek, ayrıntıların anlamlandırılmasını kolaylaştırır.
- B) Ayrıntılara yönelen okur, metnin ana yargısını mutlaka doğru bulur.
- C) Bir metni anlamının tek yolu, sorulara başvurmadan ayrıntıları incelemektir.
- D) Ana yargı belirlendiğinde metnin konusu önemini tamamen yitirir.
- E) Metnin konusu, yalnızca olay anlatan yazılarda belirlenebilir.

4. “Bir metne uygun başlık bulmak, metinde geçen en dikkat çekici kelimeyi seçmek değil, metnin bütününe kavrayan ifadeyi belirlemektir.” Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başlık seçiminde metnin bütünü dikkate alınmalıdır.
- B) Metindeki en uzun kelime, başlık olarak kullanılmalıdır.
- C) Dikkat çekici her kelime, metnin ana düşüncesini yansıtır.
- D) Başlık, metnin yalnızca bir bölümünü açıklamalıdır.
- E) Bir başlığın uygunluğu, kelimenin ses özelliklerine bağlıdır.

Bir yazıyı anlamaya çalışan okur, önce metnin hangi düşünce çevresinde geliştiğini belirlemelidir. Çünkü ayrıntılar, ancak bu genel çerçeveye görüldüğünde yerli yerine oturur. ----. Böylece metnin konusu ile ana düşüncesi birbirinden ayrılarak daha sağlıklı değerlendirilebilir.

5. Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Bu amaçla metne “Paragrafta ne anlatılmaktadır?” sorusu yöneltilebilir.
- B) Bu nedenle her metnin başlığı tek bir kelimedenden oluşmalıdır.
- C) Bunun sonucunda ayrıntıların tamamı metinden çıkarılmalıdır.
- D) Bu sebeple ana düşünce konu ile hiçbir biçimde ilişkilendirilmemelidir.
- E) Bu yüzden metindeki cümlelerin aynı uzunlukta olması beklenmelidir.

I. Ahmet, paragrafın ana konusunu belirlemek için metni dikkatle okudu. II. Öğretmen, “Paragrafta ne anlatılmaktadır?” sorusunu tahtaya yazdı. III. Ahmetin defterinde başlık ve ana düşünceyle ilgili notlar vardı. IV. Bu cümleler, anlatılmak istenen düşüncüyü açıklamaktadır. V. Konu, duygu, olay ya da düşünce çevresinde belirlenebilir.

6. Numaralanmış cümlelerin hangisinde özel adlara getirilen çekim eklerinin yazımıyla ilgili yanlışlık vardır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

Bir paragrafı değerlendirirken başlık, konu ve ana düşünce ayrı ayrı düşünülse de bunların birbirinden kopuk olmadığı unutulmamalıdır. Başlık, metnin hangi alan çevresinde kurulduğunu sezdirir; konu, bu alanı daha belirgin hâle getirir; ana düşünce ise yazarın bu alanla ilgili temel yaklaşımını ortaya koyar. Bu üç unsur arasındaki uyum, okurun metni bütünlüklü biçimde kavramasını kolaylaştırır. Bu nedenle yalnızca ilgi çekici bir başlık bulmak, metni anlamak için yeterli değildir.

7. Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) Başlık, konu ve ana düşünce arasında anlam ilişkisi bulunmaktadır.
- B) Konu, metnin üzerinde durduğu alanın belirginleşmesine katkı sağlar.
- C) Ana düşünce, yazarın konuya ilişkin temel yaklaşımını yansıtır.
- D) İlgi çekici bir başlık, metni anlamak için tek başına yeterli değildir.
- E) Başlık, konu ve ana düşünce her metinde aynı cümleyle ifade edilir.

I. Anlatılmak istenen düşünceyi, çeşitli anlatım biçimleri kullanarak açıklayan cümleler topluluğuna paragraf adı verilir. II. Paragrafda konu, ana düşünceyle birlikte değerlendirilmelidir. III. Paragrafın konusu “Paragrafta ne anlatılmaktadır?” sorusu sorularak bulunabilir. IV. Başlık ve konu, ana düşünce birbirleri ile uyumludur, biri bulunduğunda diğeri kolaylıkla bulunur. V. Paragrafın ana konusunu oluşturan kavram, duygu, olay veya düşünce konu olarak adlandırılır.

8. Numaralanmış cümlelerin hangisinde ünsüz benzeşmesine aykırı bir yazım vardır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

“Paragraf” kavramı, yalnızca art arda sıralanmış cümleleri anlatmaz. Bir metin parçasında cümleler, ortak bir anlam çevresinde birbirini tamamlayacak biçimde düzenlenir. Bu nedenle parçayı değerlendirirken tek tek cümlelerden çok, cümleler arasındaki bütünlüğe bakmak gerekir.

9. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Bir parçanın niteliği, cümlelerinin ortak bir anlam çevresinde bütünleşmesine bağlıdır.
- B) Bir parçadaki cümlelerin her biri bağımsız bir düşünceyi açıklamak zorundadır.
- C) Bir parçanın anlamı, yalnızca ilk cümlesindeki yargıdan çıkarılabilir.
- D) Bir parçayı oluşturan cümleler arasında anlam ilişkisi bulunması gerekmez.
- E) Bir parçanın değeri, içerdiği cümlelerin sayısı artırılarak yükseltilebilir.

“Paragrafta ne anlatılmaktadır?” sorusu, bir parçanın hangi kavram, duygu, olay veya düşünce çevresinde kurulduğunu belirlemeye yardım eder. Buna karşılık parçanın ana düşüncesi, yazarın bu konu üzerindeki temel yargısını ortaya koyar. Başlık ise konu ve ana düşünceyle uyumlu olduğunda parçanın içeriğini daha doğru yansıtır.

10. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bir parçanın konusu, ele alınan kavram veya düşünce çevresinde belirlenebilir.
- B) Ana düşünce, yazarın konuya ilişkin temel değerlendirmesini yansıtır.
- C) Başlığın, parçanın içeriğiyle bağlantılı olması beklenir.
- D) Konu ile ana düşünce, aynı kavramı hiçbir ayırım olmadan karşılar.
- E) Bir parçanın başlığı, konu ve ana düşünceyle uyum taşımalıdır.

Cevap Anahtarı

1. A

2. A

3. A

4. A

5. A

6. C

7. E

8. B

9. A

10. D

Çözümler

1. Parçada cümlelerin belirli bir düşünce çevresinde birleşerek anlamlı bütün oluşturduğu vurgulanmaktadır. B seçeneği anlatım biçimlerinin tek olması gerektiğini söyleyerek kapsamı daraltır; parça bunu belirtmez.
2. Cümle, başlığın yalnızca ilgi çekici olmasını değil, metnin alanını ve temel yargısını yansıtmayı gerekli görmektedir. B seçeneği bu koşulu yalnızca dikkat çekiciliğe indirger.
3. Parça, önce genel çerçevenin belirlenmesinin ayrıntıları anlamayı kolaylaştırdığını savunmaktadır. B seçeneği parçadaki kolaylaştırma düşüncesini kesin başarıya dönüştürmektedir.
4. Cümle, uygun başlığın tek bir kelimeye değil metnin bütününe göre belirlenmesi gerektiğini anlatır. C seçeneği dikkat çekicilik ile ana düşüncüyü eşitleyerek anlamı değiştirir.
5. Boşluktan sonra konunun ana düşünceden ayrılarak değerlendirileceği söylenmektedir. A seçeneği, genel çerçeveyi belirlemek için konu sorusuna başvurulmasını sağlayarak akışı tamamlar; diğerleri parçada kurulmamış sonuçlara yönelir.
6. III. cümlede özel ad olan “Ahmet”e gelen iyelik eki kesme işaretiyle ayrılmalıdır: “Ahmet’in”. Diğer cümlelerde özel adlara getirilen eklerin yazımıyla ilgili bir aykırılık yoktur.
7. Parçada bu üç unsurun uyumlu olduğu, ancak aynı cümleyle ifade edilmeleri gerektiği söylenmemektedir. A, B, C ve D seçenekleri parçadaki açıklamalardan çıkarılabilir. En güçlü çeldirici C'dir; ana düşüncenin temel yaklaşımı yansıtmayı parçada açıkça belirtilmektedir.
8. II. cümlede “paragrafda” sözcüğü yanlış yazılmıştır; sert ünsüz f'den sonra gelen d, t'ye dönüşerek “paragrafta” olmalıdır. Diğer cümlelerde bu kurala aykırı bir kullanım bulunmamaktadır.
9. Parçada, cümlelerin ortak bir anlam çevresinde birbirini tamamlaması ve bütünlük oluşturması gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle A seçeneği parçanın genel yargısını doğru biçimde birleştirir; B, C, D ve E ise parçadaki bütünlük vurgusuyla çelişen kapsam kaydırmalarıdır.
10. Parça, konuyu ele alınan kavram veya düşünce; ana düşüncüyü ise yazarın bu konudaki temel yargısı olarak ayırmaktadır. D seçeneği bu iki kavram arasında ayrım bulunmadığını söylediği için parçadan çıkarılamaz; A, B, C ve E parçadaki açıklamalarla uyumludur.